

مساجد تاریخی آذربایجان شرقی

www.ketab.ir

انتشارات ستوده

تبریز - خیابان شریعتی جنوبی، مقابل مغازه‌های سنگی، شماره ۴۶

تلفن ۵۵۶۷۸۱۸ - ۵۵۵۲۴۵۸

مساجد تاریخی استان آذربایجان شرقی

دکتر بهروز عمرانی، مهندس حسین اسمعیلی سنگری

• چاپ اول، ۱۳۸۶ • تیراژ ۲۰۰۰ جلد • چاپ، خودکار • لیتوگرافی: نگین فیلم

ISBN: 964-7644-94-9

شابک: ۹۶۴-۷۶۴۴-۹۴-۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	پیشگفتار
۵	فصل اول: آذربایجان شرقی
۷	۱-۱- شناخت استان
۷	۱-۲- اقلیم استان
۹	۱-۳- ناهمواریها و دشتهای استان
۱۳	فصل دوم: مسجد
۱۵	۲-۱- مسجد
۱۵	۲-۲- روند شکل گیری ساخت مساجد در ایران
۱۷	۲-۲-۱- اولین مساجد ایرانی
۱۸	۲-۳- مساجد آذربایجان
۱۸	۲-۳-۱- گونه شناسی مساجد آذربایجان شرقی
۲۱	فصل سوم: مساجد استان آذربایجان شرقی
۲۵	بخش اول- مساجد شهر تبریز
۱۲۹	بخش دوم- مساجد شهرستان های اسکو و آذرشهر و بخش خسرو شهر تبریز
۱۴۱	بخش سوم- مساجد شهرستان اهر
۱۴۹	بخش چهارم- مساجد شهرستان بناب
۱۶۷	بخش پنجم- مساجد شهرستان های سراب و هریس

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۷۷	بخش ششم - مساجد شهرستان شبستر
۱۸۵	بخش هفتم - مساجد شهرستان عجب شیر
۱۹۱	بخش هشتم - مساجد شهرستان مراغه
۲۰۷	بخش نهم - شهرستان مرند
۲۱۳	بخش دهم - شهرستان میانه
۲۱۵	بخش یازدهم - شهرستان ورزقان
۲۱۹	بخش دوازدهم - شهرستان هشتروند
۲۲۳	فصل چهارم: مساجد صخره ای استان
۲۴۷	فصل پنجم: فهرست مساجد ثبتی تاریخی و فرهنگی استان
۲۵۶	منابع و مأخذ

«بسمه تعالی»

یکی از مهمترین خصوصیات و مشخصات سرزمین اسلامی ایران داشتن آثار با ارزش تاریخی- فرهنگی متنوعی می باشد که همواره باعث مباحثات و غرور همه هموطنان عزیزمان در سرتاسر گیتی بوده است. در این آثار متنوع تاریخی و هنری، معماری یکی از شاخصترین آنهاست و یکی از مهمترین مناطق دارای آثار و غنی معماری سرزمین پهناور آذربایجان می باشد. سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری استان آذربایجان شرقی برای شناساندن بهتر این آثار اقدامات متنوعی از جمله برگزاری سمینارهای تخصصی با حضور اساتید فن و انتشار تحقیقات و پروژه های پژوهشی عزیزان پژوهشگر استان نموده است.

با توجه به اینکه یکی از مهمترین آثار با ارزش تاریخی استان، مساجد با ارزش آن می باشد و به پاس پژوهش و زحمات چند ساله دو پژوهشگر محترم این سازمان برادر گرامی جنای آقای دکتر بهروز عمرانی معاونت محترم حفظ و احیاء سازمان و برادر گرانقدر دیگرمان جناب آقای مهندس حسین اسمعیلی سنگری مدیر محترم بافت تاریخی تبریز که بر گردآوری این مجموعه گرانقدر اقدام نموده اند، این سازمان با تصویب شورای عالی معاونین تصمیم به چاپ و انتشار این مجموعه گرفت تا جدیدترین اخبار و اطلاعات پژوهشی در رابطه با مساجد تاریخی استان در اختیار علاقه مندان قرار گیرد. در پایان وظیفه خود می دانم بعنوان ریاست سازمان مطبوع در استان از زحمات برادران گرانقدرم آقای دکتر بهروز عمرانی و مهندس حسین اسمعیلی سنگری اعضای محترم هیأت علمی پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی کشور کمال تشکر و قدردانی را نموده و آرزوی موفقیت و تحقیقات گسترده تر در زمینه های مختلف میراث فرهنگی کشور برایشان بنمایم.

رضا عبادی

رئیس سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری استان

بسمه تعالی

پیشگفتار:

ایزدمنان را شاکریم تا بار دیگر فرصتی برایمان مهیا نمود تا بتوانیم در کنار یکدیگر اقدام به تالیف مجموعه ای در رابطه با آثار تاریخی استان زیبای آذربایجان شرقی بنمائیم. با توجه به تالیف کتاب قبلی مولفین با عنوان بافت تاریخی شهر تبریز و استقبال کم نظیر علاقمندان آثار تاریخی فرهنگی به آن مجموعه و با توجه به توضیح اندکی که در آن کتاب نسبت به مساجد استان آورده شده بود که آن نیز در اقتضای نام کتاب بود، اینجانبان تصمیم گرفتیم تا اقدام به یکسری تحقیقات گسترده تر در رابطه با مساجد تاریخی استان و گونه شناسی این مسجد بنمائیم. مع الوصف عنان سرکش ذهن را در این وادی که با پوست و گوشتان به آن عشق می ورزیم رها نموده تا هر چه که می توان بر میزان مطالعات و تحقیقات در این زمینه افزوده گردد و در نهایت مجموعه ای تدوین و گردآوری شود که پیش روی علاقمندان و محققین ارجمند قرار گرفته است. مسلماً در تدوین و نگارش این مجموعه کاستیهائی نیز وجود دارد که با گوشزد عزیزان پژوهشگر در ویرایشهای بعدی اصلاح خواهد گردید. در پایان لازم می دانیم به سهم خود از ریاست محترم سازمان میراث فرهنگی استان آذربایجان شرقی جناب آقای مهندس رضا عبادی که زمینه لازم برای چاپ و انتشار این مجموعه را فراهم نمودند کمال تشکر و قدردانی را داشته و برای آن بزرگوار آرزوی موفقیت و سربلندی در راه خدمت به مردم داشته باشیم. همچنین لازم است تشکر گردد از تمامی عزیزانی که در گردآوری این مجموعه ما را یاری نمودند، از جمله همکاران محترم دفتر فنی سازمان که نقشه های این کتاب مرهون زحمات ایشان می باشد که در طی این چند سال اخیر صورت پذیرفته است. همچنین خالی از لطف نیست که یادی بنمائیم از مشاوره ها و رهنمودهای لازم پیر گرانقدر سازمان جناب آقای عبدالرحمان وهابزاده که

تجربیاتشان رهگشای مسیرمان بود. این مجموعه را تقدیم می‌نمائیم به تمام آنان که قلبشان برای سرافرازی سرزمینشان می‌تپد.

با سپاس فراوان

دکتر بهروز عمرانی - مهندس حسین اسمعیلی سنگری

(اعضای هیأت علمی پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی کشور)